



עאיריט לזשע"ה

לעילוי נשמת א"מ הרב מאיר שמואל ב"ר אהרן הכהן כץ זצ"ל

נקודות אור

בפשטות, הטעם שהיו אזניו של המן משולשין הוא, כדי שלא יתחייב בציצית.

והקשו, דהרי אזוניים אינם נקראים לבוש ופטורים מציצית, ומדוע היה צריך לשלשם? ותירצו ע"פ הפסוק בתהילים 'עור ובשר תלבישני', שאף הגוף נקרא לבוש ולכן לולא שהיה משלשם היה חייב בציצית, למרות שאין בהם שיעור, כיוון שלא ניתנו שיעורין לבני נח (כדברי הרא"ש בסנהדרין).

אך קשה, לפי דברי הגר"א, שהמן היה עבד כנעני של מרדכי, שמרדכי הטבילו לשם עבדותו וחייב במצוות כאישה, אי"כ הדרא קושטיא, שהרי אם השווה לאישה יש לו שיעורין, ואין באזניו שיעור, ומדוע היה צריך לפוטרו מציצית? וצ"ל, דכיון דהמן היה חייב במצוות כאישה, ואישה פטורה מציצית בלא הכי, ולא קשה על שיעורין.

אבל עדיין צ"ע, שהרי אם השווה לאישה, הרי אישה פטורה בכלל מציצית, וא"כ לא היה צורך לעשות אזני המן בג' קרנות, ואפשר גם ד' קרנות?

והנראה לומר בכל זה על פי דברי המדרש, שהמן היה גבוה חמישים אמה וזרש אשתו נמוכה כזרת, שהוא חצי אמה, לקיים דברי הגמרא (בכורות מה) 'גבוה לא ישא גבוהית שמא יצא תורן, נכס לא ישא נכסית, שמא יצא אצבעוני, ולכן הילדים של המן זרש, יצאו בדיקו 'בינונים'. (ואגב אורחא קמ"ל, דבינונים תלויים ועומדים עד עשרה, ולכן ניתלו רק עשרה, וד"צ) ולפי זה אתי שפיר, דהמן גובהו חמישים, וזרש כזה גדולה אוננו, לפחותו שתי אמות. וזהו שיעור חזו"א כידוע, וכעי ציצית שפיר לכל הדעות. וה' יצילנו משגיעות אמן.

חכמתכם ובינתכם

מעשה ביהודי שהיה נותן מדי שנה לישיבה סכום קבוע של 50 שקלים.

באחת השנים הגיעו הבחורים לביתו, והתברר שהוא זכה בלוטו, שיפץ את הבית, ואף קנה מיני עתיקות וכלים מכלים שונים.

הם היו בטוחים שהפעם יצאו עם סכום נכבד, אך התאכזבו לקבל 50 שקלים כמדי שנה.

שאלו אותו הבחורים, והרי כעת הנך כבר יכולת, מדוע אינך מוסיף על תרומתך?

ענה היהודי שהוא למד זאת מן פסוק 'הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד', פירוש את ההון ועושר משקיעים בבית, אבל הצדקה עומדת לעד על אותו הסכום.

צריך עיון

וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו

צריך להבין, לאחר שאסתר מבקשת מהיהודים אשר בשושן "צומו עלי", לשם מה היא צריכה להוסיף "ואל תאכלו ואל תשתו"?

הרי כל מהותו של צום היא ההימנעות מאכילה ושתייה, ומאחר שכבר אמרה "צומו עלי", פשוט הוא שלא יאכלו ולא ישתו ואין צורך להוסיף "ואל תאכלו ואל תשתו"?

הגות שאבעס'

במוצ"ש זכר בס"ד לקרוא מגילת אסתר, ושם כתוב שהמן אמר לפני המלך אחשוורוש "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים... ואת דתי המלך אינם עושים", מפרש המנחת הלוי (לר"ש אלקבץ), שהמן רצה לעורר בכך קטרוג בשמים על בני ישראל. וזו כוונת הפסוק: 'ישנו עם אחד - עם ישראל הוא בעצם עם אחד, עם מאוחד, ובכל זאת העם האחד הזה מפוזר ומפורד בין העמים - הם מפורדים ואינם מחוברים האחד לשני, ויתרה מזו את דתי המלך אינם עושים - הם אינם עושים את מצוות מלכו של עולם'.

המן הרשע ביקש לעורר קטרוג על עם ישראל בשתי טענות, האחת, שיש ביניהם מחלוקת ופירוד, והשנייה, שהם לא מקיימים את מצוות ד' כמו שצריך, אבל כידוע הוא לא הצליח בקטרוגו, ועם ישראל ניצח.

מדוע באמת לא הצליח המן בקטרוגו? הרי לכאורה הטענות שלו צודקות, כי המעלות של עם ישראל על אמות העולם הם, שאצל הגויים כל אחד חי בנפרד ואצל עמ"י יש אחדות, ואצל הגויים חיים בהפקרות ועמ"י מקיים את גזרות מלכו, ואם המעלות הללו לא מתקיימות בפועל, במה שונה עם ישראל מכל העמים?

כנראה, שיש בעם ישראל משהו גדול יותר, שעליו לא פעל קטרוגו של המן ---

ידועה האמרה, שהלוואי ואנחנו נאהב את הצדיק הגדול ביותר, כפי שהקב"ה אוהב את הרשע הגדול ביותר.

את ההסבר הפשוט כולנו יודעים, שאהבת ד' לעם ישראל היא בגלל שהקב"ה אוהב וחפץ בדברים הטובים שבבריאה ושונא את הדברים הרעים שבה, ומכיוון שאפילו הטובים שבחסידי אמות העולם אינם שווים כלל אפילו לפושעי ישראל, אלו שבהשקפה חיצונית לא רואים בהם מעלות, אך הקב"ה שרואה בכל דבר את העומק והפנימיות שבו, רואה גם ביהודי המסוגל הנמוך ביותר טוב נפלא, שאינו קיים אצל הטובים שבחסידי אמות העולם.

אבל האמת הרבה יותר גבוהה מזה, האמת היא שאהבת ד' לעם ישראל היא אהבה ללא תנאי, ד' לא אוהב אותנו בגלל שאנחנו מקיימים תורה ומצוות, אלא אוהב אותנו בגלל שהוא אוהב אותנו!!!, כפי שאדם אוהב את בנו בכורו כך הקב"ה אוהב את בני בכורו ישראל, ואפילו כאשר עם ישראל נמצא במקום נמוך ומתרחק מד' ואיננו שונה מאד מהגויים, עדיין אהבת ד' אליו בכל תוקפה, כפי שאומר הנביא מלאכי 'הלוא אח עשיו ליעקב, ואוהב את יעקב ואת עשיו שנאתי', אפילו בזמן שעמ"י בדרגה של 'אח עשו ליעקב', שעשיו ויעקב נראים כשוים ולא רואים את מעלתו של עמ"י, עדיין בוחר ד' בעמ"י [וכפי שמבאר הרד"ק שם: אחים היו עשו ויעקב בני יצחק אוהבי, ובחרתי ביעקב וברעו אחריו אף על פי שהם מכעיסים אותי].

[ודווקא בגלל שהקב"ה בחר בנו להיותו ילדיו לתמיד, ואהבתו אלינו היא אהבה עולמית ללא תנאי, דווקא לכן הוא נהג איתנו כמו שנהג אבא עם הבן שהוא הכי אוהב, שכאשר הבן מתנהג לא טוב האבא לא מפסיק לאהוב אותו, אלא כועס עליו ומעניש אותו דווקא בגלל אהבתו אליו, שהרי אם זה היה משהו אחר שגר אצלו ולא בנו, הוא לא היה כועס עליו כ"כ, כי הרבה פחות אכפת לו ממנו, אך על בנו האהוב הוא לא מוותר בשום אופן ולא יכול לתת לו ללכת למקומות שאינם טובים עבורו (גם אם הילד עדיין לא מבין שזה לא טוב לו...)].

ומכיוון שאהבת ד' אליו היא אהבה בעצם, אהבה ללא תנאי, אהבה כזו היא בלתי מוגבלת לגמרי ואיננה תלויה בשום דבר, וגם אם בטל הדבר לא בטלה כלל וכלל האהבה, ולכן המן לא הצליח לקטרוג על עם ישראל, כי אפילו אם התרחקנו ואנחנו מפורדים ולא מקיימים את דתי המלך כראוי, עדיין אנחנו קרויים בנים אהובים לאבינו האוהב.

וכמים הפנים לפנינו, 'כפי שהקב"ה בחר בעם ישראל להיות לו לעם סגולה, כך ישראל בחרו בהקב"ה להיות להם לאלוקים' (מדרש רבה פרשה יז), כפי שהקב"ה בחר בנו בעצם ללא קשר למעשיו, כך אנחנו מגלים כל שנה בפורים, שאנחנו בוחרים להיות עבדי ד' ולעשות רצונו בגלל שאנחנו קשורים אליו ולא רק בגלל שאנחנו מבינים את הטוב שבמצוות ואת הרע והמאוס שבעבידות.

ואולי לכן דווקא בפורים תיקנו את המשתה באופן של עד דלא ידע, לומר שאיננו מקיימים את מצוות ד' מצד הדעת וההכרה ש'ארור המן וברוך מרדכי' - שהעברות שנואות אצל יהודי והמצוות אהובות, אלא גם כאשר איננו יכולים להבחין בין 'ארור המן לברוך מרדכי' - בין מעלתם של המצוות לפחיתות העבירות, אנחנו מקיימים את רצון ד', בגלל הקשר שלנו עם ד' יתברך שבחרנו בו לאלוקים.

וזו גם הסיבה שנצטוונו בפורים במצוות 'משלוח מנות איש לרעהו', כיוון שעל ידי מצווה זו אנו מתקשרים איש אל רעהו ומתגברת האהבה בינינו, וכפי שכתב ביערות דבש (דרוש ח) 'חייבים אנו לילך בדרכי ה' ובפרט ימי פורים וכאשר שאמרתי בדרשה דלכך נקרא יום כפורים שהוא יום כמו פורים, שכמו שבפורים מאריך ד' אף גם לרשעים כן ביום הכפורים הקב"ה מוחל וסולח אפילו לעוברי רצונו ולכן ביום הכפורים יש להעביר שגאה ומבלי לנקום לגומלי רעה כי זה מידת פורים, וזוהי מצוות משלוח מנות איש לרעהו, להרבות אהבה וחיבה כי זה מידת ה' לאהוב לכל ורחמיו על כל מעשיו'.

סיפר רבי נפתלי מרופשיץ, שכשהיה ילד קטן למד את הַאָלֶף-בֵּית ואת סימני הפיסוק. יום אחד קרא פסוק מתוך החומש ומצא בו שני "וידים" העומדים זה לצד זה. הסביר לו המלמד, כי כשרואים שני "וידים" כאלה, הרי הכוונה לשמו של הקדוש ברוך הוא.

המשכתי לקרוא, סיפר ר' נפתלי, 'הנהגה הופיעו לפניי שוב שני "וידים", אלא שהפעם היו כתובים זה מעל זה. אני, שלא ידעתי את ההבדל, קראתי גם אותם כשם ד'. אז גער בי המלמד ואמר:

'אם שני וידים עומדים זה מעל זה, אין זה שם קדוש, אלא סימן לסוף הפסוק!', כך למדתי דבר חשוב - אם שני 'וידים' עומדים זה מעל זה ואיש מתגאה על חברו, הרי זה סוף הפסוק לדברי התורה. ואם שני וידים נמצאים בשורה ואוהבים זה את זה, הרי זה שמו של הקדוש ברוך הוא.

ולכן, פשוט וברור שכל שנה, ובפרט בשנה זו צריך להיזהר מאד מאד שלא יהיה אף יהודי, אפילו הרחוק ביותר שייפגע ויכאב משמחת הפורים שלנו, כי רק כאשר שבטי ישראל ביחד, אוהבים איש את רעהו ללא תנאי וכלי שום סיבה מיוחדת, אלא רק בגלל שהוא יהודי, שמו הגדול משתבח מלמעלה וזוכים ליוה"י בישורן מלך'.

מעשה שהיה

הרב שנקולבסקי היה אובד עצות, הוא אמר לקרוא את המגילה בבית הכנסת וקולו אבד לו, כל המרקחות שלקח לא הועילו לו. כמוצא אחרון הגיע למרפאתו של ד"ר קרסלוקוב מומחה בעל שם, אולם המזכירה אמרה כי הוא עומד לצאת ברגעים אלו לכנס חשוב בחו"ל, אנחה כבדה בקעה מגרונו.

השנה לא אוכל לקרוא מגילה בציבור. כל שנה אני מקפיד לקרוא את המגילה בציבור, זכר לנס שנעשה לסבי זצ"ל בקריאת המגילה. 'איזה נס?' תמנה הסובבים. והרב שנקולבסקי סיפר: "סבי, ר' שלמה שנקולבסקי, היה אדם מאוד מיוחד, עדיין אני זוכר אותו, בפניו המאירות ובת צחוק על שפתיו וקולו חמים ורך. סבי היה אדם נמרץ ופיקח ונשא חן בעיני ראייו. במהלך מלחמת העולם השנייה שהה בוילנא בירת ליטא. באותו זמן נותרה ליטא הקטנה עצמאית, ושכנתה, פולין הגדולה, חולקה בין רוסיה לגרמניה.

יהודים רבים ברחו מפולין לליטא החופשית, אולם כולם חשו, שזה עניין של זמן עד שליטא המדינה הקטנה והחלשה תיכבש על ידי רוסיה הגדולה ומסך הברזל ירד גם על יושביה, שיישאר כולאים תחת השלטון הקומוניסטי, לכן היהודים עשו ככל שביכולתם כדי לעזוב את ליטא ולהגיע לחוף מבטחים. לשם כך נזקקו היהודים לאשרות כניסה למדינות חופשיות. סבי יצר קשרים עם קונסול אורוגוואי, והלה מינה אותו לעוזרו. באמצעות אותו קונסול הנפיק ויזות לאורוגוואי לעשרות יהודים, שבעזרתם הצליחו לעזוב את ליטא, וכך ניצלו מגורלם המר של יהודי ליטא, שנכבשה לבסוף על ידי הגרמנים י"ש.

בינתיים אכן נכנסו הרוסים לליטא, אולם למרבה הפלא הם נתנו רשות ליהודים, שהייתה בידם ויזה למדינה אחרת – לעזוב את ליטא. הרוסים העמיקו את אחיזתם בליטא, והקונסוליות הזרות נסגרו בזו אחר זו. קונסול אורוגוואי והצוות שלו עזבו את המקום, אולם שלמה העוזר בקש מהקונסול לא לסגור מיד את הקונסוליה אלא להותיר אותו בינתיים כממלא מקומו. הקונסול הסכים, וסבי המשיך לעבוד במקום מבוקר ועד ערב והנפיק ליהודים ויזות לאורוגוואי, שבאמצעותן יוכלו לעזוב את רוסיה.

באחד הימים קבל סבי הזמנה למסיבה שנערכה לנציגי הקונסוליות הזרות שבעיר, בהשתתפות ראש העיר. סבי היה טרוד בעבודתו ושכח מההזמנה. אולם נציגי הממשל לא שבו ממנו. המסיבה נקבעה לפורים. ובבוקר, כשסבי התכונן לצאת ולשמוע קריאת המגילה, המתין לו שוטר חמור סבר בפתח הקונסוליה וליווה אותו בשתיקה לאולם האיחויים, שבו נערכה המסיבה. סבי הובל פנימה לאולם הנוצץ, שם קיבל לידיו את רשימת הנואמים, ועינו חשבו, בדף נכתב, שנציג אורוגוואי יישא נאום ארוך בספרדית לכבוד השלטון החדש. סבי לא ידע ספרדית וגם לא הכיר את הניב המיוחד, שבו מדברים באורוגוואי. ובנסף לאתה הוא היה אמור להיות הנואם הראשון בטקס, כך שאפילו אם היה יודע את השפה, לא היה לו זמן להכין דברים.

סבי חש, ששעותיו ספורות. מהר מאוד יגלו הרוסים את התרמית, שהקונסוליה בה הוא עובד למעשה נסגרה, והוא אינו נציג רשמי של ממשלת אורוגוואי. סבי רצה להספיק לקרוא את המגילה בפעם האחרונה בחייו. ולכן עת נקרא לשאת דברים, הוציא מכיסו מגילת אסתר קטנה והחל לקרוא אותה בקול רם, בניגון ובהטעמה, מילה אחרי מילה. הס הושלך באולם. כשסיים סבא לקרוא את המגילה קרס על הכיסא שליזו חיזור ורועד בכל גופו והביט סביבו בדריכות, ממתין לשוטרי החרש של רוסיה הקומוניסטית שיבואו ויגררו אותו לבית הסוהר, אך לא, הוא נותר במקומו, ובאלום הענקי הנהדו מחיאות כפיים חזקות. הנוכחים כולם שבחו את סבא ההמום על הנאום המוצלח שנשא, וראש העיר לחץ את ידו בחמימות והודה לו על דברי הברכה שנשא לכבודו.

בסיום "דברי הפתיחה" של נציג אורוגוואי הוסיפו דיפלומטים אחרים לשאת נאומים ארוכים בשפות שונות ובלתי מוכרות, לכבוד ראש העיר והשלטון החדש. אך הנוכחים באולם כולם הודו והסכימו, שנאום הברכה של נציג אורוגוואי היה היפה ביותר מכל הנאומים, והשפה שבה מדברים באורוגוואי היא היפה ביותר מכל השפות. גם סבי הנהן בראשו ואישר: "ודאי, שפת האם שלי היא היפה ביותר מכל השפות", ובלבו חשב שהם צודקים. לשון הקודש היא אכן היפה שבלשונו, והפסוקים הקדושים, שקרא יפים ומעוררים, יותר מכל הנאומים שבעולם.

בסיום האירוע, כשסבא חזר לקונסוליה, התדפק על דלת הבניין העוזר הבכיר של ראש העיר, הוא ביקש לשוחח עמו ביחידות. כשנכנסו שניהם יחדיו לחדר הפרטי, פרץ העוזר בבכי: "כבר 30 שנה לא שמעתי קריאת מגילה. 30 שנה לא פתחתי סידור ולא שמעתי מלים יהודיות. רחקתי ממשפחתי, רחקתי מעמי, רחקתי מא-לוקי!" ופתאום אני שומע באמצע המסיבה הנוצצת מלים מוכרות, ואני נזכר, שהיום פורים... והנשמה היהודית שבי מתעוררת ואיני מוצא עוד מנוח לנפשי. נשמתי רוצה לשוב לעמה ולא-לוקיה... איני יכול יותר."

שעה ארוכה מרר העוזר הבכיר בבכי, ואחר בקש מסבא: "אנא, תן לי לראות שוב את המגילה, רעב אני וצמא, לא לאוכל ולא למים אלא לפסוקים הקדושים", בחוץ הפשירו השלגים, וליבו של העוזר הפשיר גם הוא והתחמם. סבי הושיט לו את המגילה ואמר: "קח אותה, אחי היקר. טול את המגילה וקרא בה בטרם יחשיך היום ופורים יעבור, אינך צריך להחזירה לי. שמור את המגילה אצלך, ובבוא היום תוריש אותה לבנך, והיא תזכיר לו, שהוא יהודי ושעליו לשוב לעמו ולמולדתו", הר' שנקולבסקי סיים את סיפורו, לגם כוס תה מהול בכפית דבש והרגיע את גרונו הכואב. "סבא המשיך לשנחאי ומשם לאורוגוואי, וזמן קצר לאחר מכן עלה לארץ, מאז הוא חגג כל שנה את פורים בשמחה והודיה על הנס הגדול שנעשה לו. לזכר אותו נס הוא השתדל מידי שנה לקרוא בציבור את המגילה בקול לפני הציבור, ואכן, כבר חמש עשרה שנה עמדי בכך וקיימתי את בקשתו, אולם השנה לא אוכל..."

כשספרו זאת לד"ר קרסלוקוב, הלה הגיע בריצה: "הגעתי להביא לך את התרופה", אמר הרופא. הוא ניער את הצנצנות הקטנות שבידו להושיט לרב, ביזו השנייה אחז הוא מגילת קלף ישנה, ונראה נרגש במיוחד, "את המגילה הזו קיבלתי מאבא שלי זכרוננו לברכה, והוא קיבל אותה משגריר אורוגוואי, ובזכותה אני היום חי כאן..."

תפילה

ואל תביאנו כו' ולא לידי נסיון

השאלה ידועה: הרי כל תפקידנו בעולם הוא לעמוד בניסיונות, וכי אנו מבקשים לחמוק מקיום התפקיד?!

אכן כל נסיון עניינו הוא לבחון את כח הבחירה של האדם, כמה הוא חזק בבחירה בטוב. באותה מידה שהוא עומד בניסיון – כך התבררה מידת בחירתו. והנה האדם המתפלל לא לבוא לידי נסיון שהוא חושש ממנו, והתקבלה תפילתו, אמנם בפועל לא בא לידי מבחן הנסיון, אך בשמים מחשיבים לו זאת כאילו עמד בניסיון!

ומדוע?

משום שתפילתו לא לבוא לידי נסיון באה מכוחו, מכח בחירתו, נמצא שהוא קיים את תפקידו בעבודת הבחירה בטוב, כיון שעצם הבקשה לא לבוא לידי נסיון מביעה את בחירתו בטוב והפחד מפני התרחקות ממנו. ולכן ההצלה מהנסיון נזקפת לכה בחירתו ויטול עליה שכר. (בעקבות דברי הגר"ם הוטנר זצ"ל במאמרי פחד יצחק סוכות מאמר מ"ה, ע"ש).

שונה הלכות

כהדרכתם על גזולי התורה להתחוק בהלכות שבת, ותמקד בל"ו בשבועות הקרובים בהלכות אלו לכות עמ"י

מעשה ביהודי (לא ליטאי...) שחפץ להרבות בשמחה בשבת זכור, ועל כן במהלך סעודות השבת נטל את ילדיו ויצא עימם בריקוד סוחר תוך מחיאות כפיים סוערות... אך בעיני גיסו שהתארח אצלו לא מצא הדבר חן, והוא טען כנגדו שמלבד החשש של 'הוללות' רח"ל, יש בריקוד סוער ובוזאי במחיאות כפיים חשש חילול שבת, ועל כן ביקש שלפחות ייקוד ריקוד של 'טובים מאורות' ללא מחיאת כף.

עם מי הצדק?

עיינו: ש"ע סי' שלט' סעיף ג, משנ"ב סי' שלח' סק"א, שלחן שלמה סי' תקד סק"ג, אגרות משה (או"ח ח"ב סי' ק).

בימי הפורים היה מרגלא בפומיה דרבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, לספר את הסיפור הבא: נכד מנבדי רבינו הגר"א זצ"ל, קבע מושבו בעיר הגדולה וורשא. פעם אחת שאלו גאון אחד מגאוני וורשא: אמרו נא לי, במה כל כך גדול כוחו של זקינכם הגר"א, ששמו הולך מסוף העולם ועד סופו? השיב הנכד: אספר לכם קושיא אחת ששאלו את זקני הגר"א בעודו ילד קטן, ומה שתירץ על זה, ואז תבינו סוד הדבר.

וזהי הקושיא: מדוע במשנה הראשונה של מסכת מגילה שנינו – "מגילה נקראת ב"א ב"ב ב"ג ב"ד בט"ו – לא פחות ולא יותר", ואילו במשנה בשבת בסוף פרק רבי אליעזר דמילה שנינו: "קטן נימול לח' לט' ל" ל"א ל"ב". מפני מה לא הוסיפה גם שם המשנה לציין "לא פחות ולא יותר"?

הפסיקו הגאון הוורשאי ואמר לו: המתינו עד שאיישב לכם את הענין. פתח אותו גאון בפלפול עמוק שארך משך שעה, פלפול שהפליא את נכד הגר"א.

משסיים הגאון את דבריו השיבו נכד הגר"א: אבל כמדומה שזקיני הגר"א תירץ תירוצו עוד יותר טוב...

אמר אותו רב: אם כן רוצוני לעיין עוד בדבר.

לאחר שלושה ימים נפגשו השניים, ואז ניסה שוב אותו גאון את כוחו והאריך בפלפול על קושיא זו משך שלש שעות, ובלל כל התורה כמרקחה. התרגש נכד הגר"א ונשקו על ראשו, אך הוסיף ואמר: אבל כמדומה שבכל זאת התירוצו של זקיני הגר"א היה תירוצו יותר טוב...

השיב אותו גאון: יותר ממה שאמרתי לפניכם אין ביכולתי להגיד, אמרו נא לי מהו תירוצו הטוב שתיירץ זקינכם הגר"א?

השיב הנכד – גם במשנה דרבי אליעזר דמילה כתוב מפורש: "לא פחות ולא יותר". להתחיל תמיד מהיסודות זהו סוד הדבר...